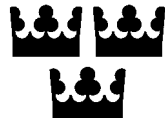

Bilaga 1

Ordlista

Ordlista

Anläggningstillgång

Tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Det är avsikten med innehavet, och inte tillgångens natur, som är avgörande för om tillgången ska klassificeras som anläggnings-tillgång eller omsättningstillgång. Med stadigvarande menas, när det gäller maskiner, inventarier m.m., att tillgångens ekonomiska livslängd uppgår till lägst tre år. Anläggningstillgångar delas upp i immateriella, materiella och finansiella anläggningstillgångar.

Anskaffningsvärde

Utgiften för en tillgångs köp eller tillverkning. I anskaffningsvärdet ska räknas in samtliga kostnader för att få tillgången på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen.

Anslag

Utgiftspost på statsbudgeten som riksdagen fattar beslut om. Riksdagens anslagsbeslut innebär att regeringen bemyndigas att under viss tid och under vissa villkor använda anvisade medel till de av riksdagen angivna ändamålen. Anslaget anvisas av riksdagen till regeringen. Därefter tilldelar regeringen anslagsmedel till myndigheter. Anslag kan av regeringen underindelas i anslagsposter och delposter.

Anslagsbehållningar

Ej utnyttjade anslagsmedel på och ram- och reservationsanslag vid budgetårets slut utgör utgående anslagsbehållning, sedan hänsyn tagits till eventuell begränsning i möjligheten att anslagsspara. Totalt tilldelade medel beräknas som summan av anvisade medel enligt statsbudgeten för ett aktuellt budgetår och kvarstående medel från tidigare år, s.k. ingående anslagsbehållningar. De tilldelade medlen kan förändras under budgetåret, dels genom på

tilläggsbudget anvisade eller minskade medel, dels genom indragningar enligt regeringsbeslut. I budgetpropositionen och vårpropositionen görs för de kommande åren en prognos över förändringen av anslagsbehållningar. Detta redovisas under posten Minskning av anslagsbehållningar.

Anslagskredit

Ett tillåtet överskridande på ett ramanslag som förs över till kommande budgetår. Se vidare *ramanslag*.

Anslagssparande

Outnyttjade medel på ramanslag, som inom vissa gränser får överföras till kommande budgetår. Se vidare *ramanslag*.

Anslagstyp

Det kan förekomma tre typer av anslag i statsbudgeten. Se vidare *ramanslag*, *reservationsanslag* respektive *obetecknat anslag*. Under ett antal år har antalet ramanslag ökat successivt och på 2008 och 2009 års statsbudget förekommer enbart ramanslag.

Ansvarsförbindelser

Förpliktelser som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att de kommer att regleras, eller på grund av att deras storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Det kan också vara möjliga förpliktelser, dvs. det är osäkert om det förekommer en förpliktelse eller ej.

Ansvarsförbindelser redovisas ”inom linjen” i (i anslutning till) balansräkningen, dvs. de tas inte med i balansräkningens beloppskolumner och räknas inte in i balanssumman. Garantiåtaganden utgör de största ansvarsförbindelserna i staten.

Avgift

Ersättning som betalas för en direkt motprestation.

Avräkning med statsverket

En post i statliga myndigheters balansräkning som omfattar de ekonomiska relationer som myndigheterna har med statsverket. Med statsverket menas här en tänkt modermyndighet eller central statlig funktion (jfr moderbolag i en koncern). Posten utgör ett saldo mellan hur mycket myndigheterna har redovisat mot anslag och inkomstitlar respektive statens centralkonto i Riksbanken.

Avräkning mot statsbudgeten

Myndigheternas redovisning mot anslag och inkomstitlar, dvs. de utgifter myndigheterna har redovisat mot anslag respektive de inkomster de har redovisat mot inkomstitel.

Avräkning mot statens centralkonto

Myndigheternas betalningar från/till statens centralkonto i Riksbanken (tidigare benämnt statsverkets checkräkning), dvs. hur mycket medel myndigheterna har tagit i anspråk respektive tillfört statens centralkonto.

Avsättning

Post på balansräkningens skuldsida för förpliktelser som är osäkra till belopp och/eller tidpunkt då de ska infrias. Detta till skillnad från poster som redovisas som skulder, som i princip är säkra med avseende på såväl belopp som tidpunkt för infriande.

Balansomslutning

Summan på vardera sidan av en balansräkning. Tillgångs- och skuldsidans summor är lika stora.

Balansräkning

Dokument i årsredovisningen som visar den redovisande enhetens ekonomiska ställning på bokslutsdagen, uttryckt i tillgångar, skulder och kapital.

Beredskapstillgång

Tillgång som innehåser för civilt eller militärt beredskapsändamål. Tillgångar för civilt beredskapsändamål kan utgöras av t.ex. läkemedel och räddningsutrustning.

Bidrag

Ersättning som lämnas eller mottas utan direkt motprestation. I statlig redovisning sammanfaller begreppet vanligen med transferering.

Bokföringsmässiga grunder

Princip som innebär att inkomster och utgifter hänförs (periodiseras) till den räkenskapsperiod de hör till. Avgörande är när prestationen utförs eller när resursförbrukning sker, inte när den faktureras eller regleras likvidmässigt.

Bokfört värde

Det värde som en tillgång eller skuld är upptagen till i balansräkningen. Det kan avvika från t.ex. marknadsvärdet eller anskaffningsvärdet. Bokfört värde benämns i vissa sammanhang som redovisat värde.

Bruttobudgetering

Budgeteringsmetod som innebär att inkomster och utgifter budgeteras och redovisas var för sig på statsbudgetens inkomst- och utgiftssida även om samma ändamål avses. Motsatsen är nettobudgetering, vilket innebär att endast skillnaden mellan inkomster och utgifter tas upp på inkomst- eller utgiftssidan. Motivet till att

inkomster och utgifter budgeteras och redovisas brutto är att det ska ge en tydligare bild av statens ekonomi och underlätta förståelsen av statsbudgeten.

Bruttonationalinkomst (BNI)

Bruttonationalprodukten justerad för faktorinkomster, t.ex. löner till och från utlandet.

Bruttonationalprodukten (BNP)

Värdet av alla varor och tjänster som produceras i ett land under ett år.

Bruttoredovisning

Redovisningsmetod som innebär att inkomster och utgifter, intäkter och kostnader eller tillgångar och skulder redovisas var för sig, dvs. ej kvittas mot varandra. Motsatsen är netto-redovisning, vilket innebär att endast skillnaden mellan respektive begrepp spar redovisas, dvs. de kvittas mot varandra. När det gäller principen för statsbudgeten används begreppet bruttobudgetering.

Budgeteringsmarginal

Skillnaden mellan statens utgiftstak och de takbegränsade utgifterna i statsbudgeten och ålderspensionssystemet. Denna marginal utgör en buffert för högre utgifter än beräknat. Under den period som utgiftstaket omfattar kan såväl den samhällsekonomiska utvecklingen som konsekvenserna av redan fattade beslut bli annorlunda än vad som förväntats. Det kan t.ex. bero på högre arbetslöshet, lägre BNP-tillväxt eller högre utgifter till följd av beteendeförändringar. Utgiftstaket är nominellt och ska inte ändras till följd av förändrade tillväxtförutsättningar.

Budgetsaldo

Budgetsaldot är lika med statsbudgetens inkomster minus statsbudgetens utgifter inklusive Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost. Budgetsaldot är, sedan 1997, per definition lika med statens lånebehov med omvänt tecken. Se även *statens lånebehov*.

Budgetunderskott

Ett negativt saldo i statsbudgeten, dvs. utgifterna är större än inkomsterna. Ett budgetunderskott är per definition lika med statens lånebehov.

Börsvärde

Det värde som aktier och andra värdepapper värderas till på t.ex. Stockholmsbörsen.

CSA-avtal

En metod för att reducera kreditrisker (Credit Support Annex). CSA-avtal innebär att motparterna överför säkerheter i form av kontanter eller värdepapper när marknadsvärdet på en swap (se vidare *skuldbytesavtal*) ändras. När valutaupplåning skapas via swappar uppstår kreditrisker, då den fasta räntan som Riksgäldskontoret (RGK) mottar i ränteswappen betalas av ett privat företag. Om räntorna faller stiger marknadsvärdet på swappen, vilket leder till en fordran på motparten. För att reducera kreditrisker använder RGK CSA-avtal.

Dagslån

Lån som tas på dagslånemarknaden, från den ena dagen till den andra, för att täcka en tillfällig brist på pengar, dvs. "pengar över natten".

Derivatinstrument

Ett samlingsnamn för ett flertal olika finansiella instrument som bl.a. används av Riksgäldskontoret för att hantera kurs- och ränterisker avseende statsskulden. Vanliga derivatinstrument är optioner, terminer och skuldbytesavtal (eng. swaps).

Effektivitetsrevision

Den del av Riksrevisionens revision som innefattar granskning av statliga åtaganden, myndigheter och verksamheter från effektivitetssynpunkt. Granskningen ska främja ett effektivt verkställande av politiska beslut och användande av skattemedel.

Eget kapital

Skillnaden mellan det bokförda värdet av tillgångarna och skulderna i en balansräkning, dvs. nettoförmögenheten eller kapitalbehållningen. Det egna kapitalet i ett företag består av det kapital som ägarna satsat med tillägg för vinster och avdrag för förluster som stannat i företaget.

Ekonomisk händelse

Alla förändringar i storleken och sammansättningen av statens/myndighetens tillgångar, skulder eller kapital. Dessa förändringar beror på statens/myndighetens ekonomiska relationer med omvärlden, såsom in- och utbetalningar samt uppkomna fordringar och skulder. Ekonomisk händelse kan jämföras med begreppet affärshändelse som används i näringslivet.

Eliminering

Ett moment i upprättandet av en konsoliderad redovisning/koncernredovisning. I statens årsredovisning innebär eliminering att fordringar och skulder samt transaktioner mellan myndigheter och affärsverk liksom därmed samman-

hängande orealiserade vinster tas bort för att ge en rättvisande bild av "statens" resultat och ekonomiska ställning.

Finansiell anläggningstillgång

Anläggningstillgång som utgörs av t.ex. aktier, andra andelar och obligationer där syftet med innehavet är varaktigt.

Finansiellt sparande

Skillnaden mellan reala inkomster och reala utgifter för respektive sektor i nationalräkenskapssystemet. Den offentliga sektorns finansiella sparande, dvs. sparandet för staten, kommunerna och ålderspensionssystemet, är ett viktigt mått i den ekonomiska politiken.

Finansieringsanalys

Dokument i årsredovisningen som visar tillförda och använda medel i verksamheten. I statens årsredovisning visas hur statens likvida ställning på total nivå, dvs. den s.k. nettoupplåningen, har förändrats under året, fördelat på avsnitten statens verksamhet, investeringar, utlåning och finansiella aktiviteter.

Fordringar

Post på balansräkningens tillgångssida. Fordringar delas upp på kortfristiga och långfristiga. Kortfristiga fordringar är fordringar som förfaller inom ett år. Långfristiga fordringar utgörs av fordringar som förfaller efter mer än ett år.

Futures

Terminskontrakt med daglig resultatavräkning av vinster och förluster. En termin är ett finansiellt instrument baserat på avtal mellan två parter om köp och försäljning av en tillgång. Se vidare *derivatinstrument*.

Förutbetald intäkt

Fakturerings eller inbetalning som bokförts under året, men som avser varor eller tjänster som ännu inte levererats till kunden. Beloppet bokförs som skuld i bokslutet för att intäktsbokföras kommande år när prestation utförs.

Förutbetald kostnad

Utgifter som blivit fakturerade och bokförts under året men som avser kommande år. Exempel är hyror som ofta betalas kvartalsvis i förväg. Sådana utgifter tas upp som fordringsposter i bokslutet för att kostnadsbokföras då prestation utförs.

God redovisningssed

Begrepp som inom staten kan beskrivas på följande sätt: Lagar, förordningar, övriga regeringsbeslut samt av ESV utfärdade föreskrifter och allmänna råd ger uttryck för god redovisningssed. En förutsättning för att ovanstående beslut och regler kan anses uttrycka god redovisningssed är att dessa är generella och långsiktiga för myndigheterna. Redovisningsreglerna är på vissa punkter allmänt hållna och myndigheterna måste göra en utfyllande tolkning. En sådan utfyllande tolkning bör lämpligen ha en förankring i faktisk förekommande redovisning och alltså ge uttryck för en redovisningssed hos myndigheterna. Denna redovisningssed bör vara förenlig med syftet med redovisningsreglerna och grundläggande redovisningsprinciper. Bokföringskyldigheten inom staten ska fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.

Immateriell anläggningstillgång

Anläggningstillgång som saknar fysisk substans. Det är huvudsakligen utgifter för utveckling samt licenser för dataprogram och liknande rättigheter som tas upp (aktiveras) som immateriella anläggningstillgångar i balansräkningen. En av förutsättningarna för att aktivera dessa utgifter är att de beräknas bli av

väsentligt värde för verksamheten under kommande år.

Inbetalning

Ekonomisk händelse som avser själva betalningstransaktionen, dvs. när ersättning fås. Den kan avvika från tidpunkten för intäkt eller inkomst.

Indragning

Åtgärd enligt 8 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten, enligt vilken regeringen får besluta att medel på ett anvisat anslag inte ska användas. I lagen och i anslagsförordningen (1996:1189) finns ytterligare regler om indragningar.

Inkomst

En ekonomisk händelse genom vilken ett värde av finansiell natur tillförs myndigheten. Till skillnad från intäkt kan inkomst avse flera redovisningsperioder och behöver inte öka myndighetens/statens nettoförmögenhet. Begreppet har betydelse främst i samband med redovisning på statsbudgeten.

Inkomsttitel

Post på statsbudgetens inkomstsida där myndigheten redovisar inkomster som den inte själv får disponera. Det rör sig om sådana statsinkomster som inte är specialdestinerade för en viss verksamhet utan kan finansiera vilka utgifter som helst.

Inleverans

Att mot inkomsttitel och/eller till statens centralkonto i Riksbanken redovisa respektive betala medel som inte får behållas av myndigheten. Vanligen avser det inbetalning av

skatter, överskott från verksamheten, offentlig-rättsliga avgifter eller andra medel.

Interna mellanhavanden

Transaktioner och andra poster (fordringar, skulder m.m.) inom t.ex. en koncern. I årsredovisningen för staten avses transaktioner och andra poster mellan de myndigheter m.fl. som ingår i den beslutade avgränsningen av staten.

Intäkt

Det bruttoinflöde av ekonomiska fördelar eller servicepotential som uppstår i den ordinarie verksamheten under en period och som ökar myndighetens/statens nettoförmögenhet. I relation till begreppet inkomst kan intäkt ses som inkomsten hänförd till den tidsperiod under vilken den har upparbetats eller blivit intjänad, dvs. periodiserad inkomst.

Invärdering

Att i balansräkningen värdera och redovisa tillgångar och skulder som tidigare inte tagits upp.

Termen används även i bemärkelsen att invärdera äldre garantier i den nya garantimodellen.

Kapitalandelsmetoden

En av flera metoder för att konsolidera dotter- och intresseföretag. Inom staten konsolideras såväl dotter- som intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden. Metoden innebär att andelarnas redovisade värde ökas respektive minskas i samma grad som det egna kapitalet i dotter- respektive intresseföretaget ändras. Ökningen/minskningen redovisas som en intäkt/kostnad i resultaträkningen under raden resultat från andelar i dotter- och intresseföretag hos innehavaren av andelarna.

Kassamässig avräkning

Avräkningsprincip som innebär att redovisning/avräkning mot statsbudgetens anslag och inkomstitlar görs vid betalningstillfället.

Kassamässig korrigerig

Skillnaden mellan å ena sidan saldot mellan anslag och inkomstitlar på statsbudgeten och å andra sidan saldot mellan ut- och inbetalningar på statens centralkonto i Riksbanken (SCR).

Anslag avräknas utgiftsmässigt eller fr.o.m. 2009 även kostnadsmässigt, med undantag för transfereringsanslagen. Detta kan leda till kassamässiga korrigeringar mellan månader och år, om tidpunkten för avräkning av anslag inte sammanfaller med betalningstidpunkten. För anslag kopplade till ett räntekonto, vilket gäller de flesta förvaltningsanslag, uppstår korrigeringen som skillnaden mellan anslagsbelastningen och utbetalning av medel från SCR till myndigheternas räntekonton, som redovisas under Riksgäldskontorets nettoutlåning. Utbetalningar för verksamheten görs sedan från räntekontot, vilket redovisas kassamässigt mot statsbudgeten (Riksgäldskontorets nettoutlåning) och inte ger upphov till någon kassamässig korrigerig.

Vidare förekommer transaktioner över statens centralkonto som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar och vice versa, vilket leder till kassamässiga korrigeringsposter. Utfallet av den kassamässiga korrigeringen räknas fram residualt (som en restpost), men vissa delposter kan urskiljas och även prognostiseras.

Konsoliderad bruttoskuld

De samlade skulderna i staten, landstingen, kommunerna samt AP-fonderna minskade med de fordringar de olika delarna i den offentliga sektorn har på varandra.

Konsolidering

Att upprätta en koncernredovisning. Koncernbalansräkning, koncernresultaträkning och noter ska upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av ställningen och resultatet hos de företag (i årsredovisningen för staten: myndigheter) som omfattas av koncernredovisningen. Att konsolidera innebär att lägga samman de ingående enheterna och eliminera mellanhavanden mellan enheterna.

Konvergenskrav

De krav som en medlemsstat i EU måste uppfylla för att bli medlem i tredje etappen av den ekonomiska och monetära union (EMU), dvs. EU:s valutaunion, som trädde i kraft den 1 januari 1999.

Kostnad

Minskning av ekonomiska fördelar eller servicepotential under en period i form av förbrukning av tillgångar eller skuldsättning som påverkar myndighetens/statens nettoförmögenhet. I relation till begreppet utgift är kostnaden värdet av de resurser som förbrukas, eller utgiften hänförd till denna period, dvs. en periodiserad utgift.

Löptid

Den period under vilken en skuldförbindelse gäller.

Medgivet överskridande

Rättighet att överskrida ett anvisat anslag. Medgivet överskridande förekommer i samband med ramanslag. Se vidare *ramanslag*.

Nettoförmögenhet

Skillnaden mellan statens tillgångar och skulder. Om statens skulder är större än tillgångarna innebär det att nettoförmögenheten är negativ. I näringslivet motsvaras nettoförmögenheten av eget kapital.

Nettokostnad för statsskulden

Kostnad för förvaltning av statsskulden, enligt Riksgäldskontorets (RGK) definition. I nettokostnad för statsskulden ingår finansiella kostnader och intäkter i RGK:s in- och utlåningsverksamhet.

Nettoskuldsättning

Nettot av räntebärande avsättningar och skulder minus finansiella (räntebärande) tillgångar inklusive likvida medel.

Obetecknat anslag

Anslagstyp som innebär att beloppet inte får överskridas och att outnyttjade medel inte får användas under kommande budgetår. Anslagstypen har använts främst då det redan när anslaget beviljas står klart hur stort belopp som kommer att betalas ut, t.ex. för specificerade bidrag. För närvarande förekommer inga obetecknade anslag på statsbudgeten.

Omsättning

Ett företags totala försäljning under en viss period (exklusive moms). I staten avses vanligen de totala intäkterna från skatter (på myndighetsnivån anslag), försäljning, bidrag och andra intäkter.

Omsättningstillgång

Tillgång (i balansräkningen) som inte är anläggningstillgång, dvs. som inte är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

Option

Ett finansiellt instrument som ger rätten att köpa eller sälja en underliggande vara vid en framtida tidpunkt till ett i förväg bestämt pris. Se även *Termin*.

Optoverksamhet

Infrastruktur för tele- och datakommunikation.

Periodavgränsningspost

Skuld- eller fordringspost som är nödvändig för att åstadkomma en riktig periodisering av utgifter eller inkomster vid avslutningen av en redovisningsperiod. I årsredovisningen för staten består periodavgränsningsposterna av upplupna och förutbetalda kostnader respektive intäkter samt oförbrukade bidrag. Dessa poster gör det möjligt att bestämma räkenskapsårets intäkter och kostnader.

Periodisering

Fördelning av utgifter och inkomster till den period då resursen förbrukats (kostnad) eller då prestationen utförts (intäkt).

Politikområde

En indelningsgrund för statens verksamhet i den statliga budgetprocessen. Statens verksamhet delades för 2008 in i 49 politikområden. Indelningen i politikområden är verksamhetsorienterad. Till skillnad från utgiftsområdesindelningen ingår även icke anslagsfinansierad verksamhet i politikområdena. Politikområdena avskaffas fr.o.m. 2009.

Premieobligation

Typ av obligation utgiven av staten (Riksgäldskontoret). Den utgör en kombination av en obligation och en lottsedel och ränta betalas ut i form av vinster.

Primärt budgetsaldo

Statsbudgetens saldo exklusive statsskuldräntor.

Ramanslag

Anslagstyp som innebär att kvarvarande medel får överföras till påföljande år som anslags-sparande och att anslaget får överskridas genom utnyttjande av anslagskredit. Storleken på tillåtet anslagssparande och anslagskredit är begränsad genom generella regler och särskilda beslut.

Realekonomiska termer

Begreppsapparat för att beskriva och analysera exempelvis den statliga resursförbrukningen. Redovisning i realekonomiska termer innebär att resursförbrukningen delas in i t.ex. transfereringar, investeringar och konsumtion. Den realekonomiska informationen är en del av informationen i de statliga inrapporteringskoderna (S-koderna) och ligger till grund för t.ex. beräkningen av sektorn staten i nationalräkenskaperna.

Realränteobligation

En inflationsskyddad obligation som ges ut av staten (Riksgäldskontoret). Värdeutvecklingen är knuten till konsumentprisindex.

Refinansieringsrisk

Avser risken för högre upplåningskostnader när lån förfaller och ska förnyas vid ett ofördelaktigt ränteläge.

Regressrätt

Rätt för den som erlagt ett belopp att kräva detta av annan, som ytterst ska stå för betalningen. Exempel: borgensmans rätt att av huvudgäldenären få vad han betalat.

Reservationsanslag

Anslagstyp som innebär att beloppet inte får överskridas, men där outnyttjade medel, utgående reservation, får föras över till nästa budgetår, s.k. ingående reservation. Reservationen får användas av myndigheten högst två år efter det att anslaget senast var uppfört på statsbudgeten. Regeringen har dispositionsrätt ytterligare ett år. Om myndigheten behöver använda reservationen under ett tredje år måste regeringens medgivande inhämtas. För närvarande finns inga reservationsanslag på statsbudgeten.

Resultat före och efter skatt

Ett företags resultat innan avdrag gjorts för skatt respektive efter det att skatt på eventuell vinst dragits av.

Resultaträkning

Dokument i årsredovisningen som i sammandrag visar räkenskapsårets samtliga intäkter och kostnader. I resultaträkningen kan man utläsa vilken typ av intäkter och kostnader som förekommit under räkenskapsåret. Genom att intäkter och kostnader summeras visar resultaträkningen hur verksamheten har förändrat kapitalet, vilket i årsredovisningen för staten framgår av posten ”årets över- eller underskott”.

Revisionsberättelse med invändning

Revisionsberättelse med invändning lämnas om Riksrevisionen funnit väsentliga fel i en årsredovisning, underliggande redovisning eller ledningens förvaltning. En revisionsberättelse

med invändning åtföljs alltid av en revisionsrapport.

Revisionsberättelse med upplysning

Revisionsberättelse med upplysning lämnas om Riksrevisionen anser att mottagaren behöver få information om väsentliga uppgifter. Upplysningen ska inte innehålla sådan information att den kan tolkas som en invändning.

Räkenskapsår

Den period som en årsredovisning omfattar vilken normalt utgörs av 12 månader. Statens räkenskapsår sammanfaller med kalenderår.

Räntabilitet på eget kapital

Ett företags avkastning på det kapital ägarna satsat.

Rättvisande bild

Årsredovisningens delar ska ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och den ekonomiska ställningen. I normalfallet förutsätts att information som lämnas med tillämpning av god redovisningssed också ger en rättvisande bild. I speciella fall kan det behövas tilläggsupplysningar för att ge en rättvisande bild.

Rörelseresultat

Det resultat (i ett företag) som kan utläsas ur resultaträkningen innan hänsyn tagits till finansiella poster, extraordinära poster samt bokslutsdispositioner och skatt.

Skuld

En befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars reglering förväntas leda till ett utflöde av resurser. Skulderna i statens balansräkning visar statens förpliktelser mot andra. Skulder är i princip säkra till sitt belopp och tidpunkten för infriande, till skillnad från poster som redovisas som avsättningar.

Skuldbytesavtal (eng. swaps)

Ett derivatinstrument som används av Riksgäldskontoret (RGK) för upplåningen i utländsk valuta. Swapptransaktionerna innebär att RGK byter kronor mot utländsk valuta och under swappavtalets löptid erhåller fast ränta i kronor och betalar rörlig ränta i utländsk valuta (kron/valutaswappar). Upplåning via swappmarknaden är kostnadseffektiv och resulterar också i större emissionsvolym i kronor, vilket främjar likviditeten på den svenska statspappersmarknaden. Se även *derivatinstrument*.

Skuldskötselinstrument

Se derivatinstrument.

Soliditet

Ett företags betalningsförmåga på lång sikt. Soliditeten brukar beräknas som den del av företagets tillgångar som är finansierad med eget kapital, och således inte motsvaras av skulder.

Statens lånebehov

Statens behov av att låna pengar under en viss period. Summan av alla kassaflöden till och från staten kallas *nettolånebehov*. Nettolånebehovet överensstämmer med statsbudgetens saldo (med omvänt tecken). Detta åstadkoms genom att en kassamässig korrigeringspost och Riksgäldskontorets nettoutlåning ingår i statsbudgeten. Se *kassamässig korrigerering*. Staten måste även låna för att betala tillbaka lån som löper ut. Summan

av nettolånebehovet och förfallande lån kallas *bruttolånebehov*.

Statens nettoupplåning

Statsskulden (exklusive orealiserade valutakursförändringar) och statens övriga upplåning. Värdeförändringar hänförliga till statsskulden omfattas med andra ord inte av detta begrepp. Ett negativt saldo innebär att staten har gjort en nettoamortering. Saldoraden i finansieringsanalysen i årsredovisningen för staten visar förändringen av statens nettoupplåning under året.

Statliga affärsverk

Myndigheter under regeringen med affärsdrivande verksamhet och större ekonomisk rörelsefrihet än vanliga statliga myndigheter. 2008 fanns fyra affärsverk: Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Svenska kraftnät samt Statens järnvägar (begränsad verksamhet sedan huvuddelen av SJ övergått i bolagsform).

Statliga bolag

I årsredovisningen för staten avses med statliga bolag de företag där statens ägande uppgår till minst 20 procent i respektive bolag. De statliga aktiebolagen regleras liksom privata aktiebolag av bl.a. aktiebolagslagen.

Statliga kreditgarantier

Ett statligt borgensåtagande som oftast gäller som för egen skuld. En kreditgaranti är kopplad till en viss kredit.

Statlig sektor

I årsredovisningen för staten avses med statlig sektor all den verksamhet som staten har väsentligt inflytande över, vilket är mer än det som ingår i den konsoliderade balansräkningen,

resultaträkningen och finansieringsanalysen. Väsentligt inflytande här har definierats som att staten ska ha en ägarandel på minst 20 procent i de aktuella organisationerna. Med denna definition bortfaller stiftelser, som är självägande. I statlig sektor ingår statliga myndigheter inklusive affärsverk och AP-fonderna, statliga bolag, samt Riksbanken. När det gäller tillgångar och skulder som bara indirekt ägs av staten via annan juridisk person har statens andel beräknats med hänsyn tagen till ägarandelen. Detta innebär att ett helägt bolags tillgångar tas med i sin helhet. Allmänna arvsfonden redovisas inom statlig sektor med hänsyn till det väsentliga inflytande staten har i verksamheten utan att ha någon ekonomisk ägarandel.

Statsbudgeten

En plan för huvuddelen av statens inkomster och utgifter avseende ett budgetår. Statsbudgeten består av anslag, inkomstitlar samt Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost, vilket sammantaget ger statens lånebehov. Riksdagen fastställer budgeten och anvisar medel till regeringens förfogande för olika ändamål under anslag. Ofta används statsbudgeten och dess saldo för att beskriva statens verksamhet. Anslagsmedel kan även anvisas och minskas på tilläggsbudget under löpande budgetår i samband med riksdagens beslut avseende den ekonomiska vårpropositionen eller budgetpropositionen.

Statsbudgetens saldo

Skillnaden mellan statsbudgetens inkomster och utgifter, vilket överensstämmer med statens lånebehov (med omvänt tecken). En kassamässig korrigeringspost på statsbudgetens utgiftssida gör att denna överensstämmelse uppnås. Om saldot är negativt föreligger ett budgetunderskott och därmed ett statligt lånebehov, vilket ökar statsskulden. Ett positivt saldo, vilket är detsamma som ett budgetöverskott, innebär en amortering av statsskulden. Förutom av statsbudgetens saldo påverkas statsskulden av orealiserade valutakursförändringar, tillfälliga placeringar samt direkta nedskrivningar vid inleverans av statsobligationer.

Statsbudgetens utfall

Utfallet på de beståndsdelar som ingår i statsbudgeten.

Statsobligation

Ett av Riksgäldskontoret utfärdat obligationslån på vanligen 2-17 års löptid. Räntan på statsobligationer är fast, vilket innebär att den inte ändras oavsett vad som händer på räntemarknaden. Den femåriga statsobligationsräntan styr i stor utsträckning bostadslånens fasta ränta. Ibland används begreppet nominella statsobligationer för att särskilja dessa från realräntebestånd.

Statsredovisningen

Den centrala redovisningen för staten (tidigare benämnd riksredovisningen). Informationen används för att kunna planera, följa upp och styra den statliga verksamheten. Statsredovisningen ligger till grund för årsredovisningen för staten inklusive statsbudgetens utfall, men även för statistik om statens finanser och budgetprognoser.

Statsskulden

Summan av samtliga lån som tagits av Riksgäldskontoret (RGK) för statens räkning. RGK förvaltar statsskulden. Upplåningen på den svenska marknaden sker främst i form av statsobligationer, statsskuldväxlar, premieobligationer och realräntebestånd. Den utländska upplåningen sker främst via skuldbytesavtal (kron/valutaswappar). Även upplåning via statsskuldväxlar i utländsk valuta (commercial papers) och direkt på utländska kapitalmarknaden förekommer.

Statsskuld ränta

Räntan på statsskulden. Räntorna på statsskulden redovisas i huvudsak kassamässigt på statsbudgeten. Förutom anslagsavräkningen

redovisas räntekostnader enligt god redovisningssed i resultaträkningen i Årsredovisningen för staten. Skillnader uppstår mellan dessa redovisningsmetoder beroende på bl.a. orealiserade räntor, valutaförändringar och kursdifferenser.

Statsskuldväxel

En av staten, genom Riksgäldskontoret, utgiven skuldförbindelse med en löptid på vanligen tre, sex eller tolv månader. Det finns även kortare löptider.

Takbegränsade utgifter

Summan av alla utgifter inom det fastställda utgiftstaket. De takbegränsade utgifterna omfattar dels utgifterna på statsbudgeten (utgiftsområde 1-25 samt 27) exklusive statskuldräntor (utgiftsområde 26), dels utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. De takbegränsade utgifterna avser faktiskt förbrukade anslagsmedel, vilket innebär att myndigheternas utnyttjande av anslagsbehållningar och anslagskrediter ingår.

Termin

Ett finansiellt instrument som ger skyldighet att köpa och sälja en underliggande vara vid en framtida tidpunkt till ett i förväg bestämt pris. Se även *Option*.

Tilldelade medel

Summan av ingående anslagsbehållningar, statsbudget, tilläggsbudget, indragningar och omfördelningar. Se vidare *anslagsbehållningar*.

Tillgång

En resurs som kontrolleras av en redovisningsenhet till följd av inträffade händelser och som

förväntas innebära ekonomiska fördelar eller servicepotential i framtiden.

Tillgängliga medel

Summan av tilldelade medel, anslagskredit och medgivet överskridande. Se vidare *tilldelade medel, anslagskredit och medgivet överskridande*.

Tilläggsbudget

Kompletterande budget som riksdagen beslutar om som tillägg till statsbudgeten. Anslagsmedel kan anvisas eller minskas genom tilläggsbudget under löpande budgetår i samband med riksdagens beslut om den ekonomiska vårpropositionen eller budgetpropositionen. Även inkomsttitlarnas beräknade belopp kan förändras på tilläggsbudget. Se vidare *statsbudget*.

Transferering

Omfördelningstransaktion som oftast kännetecknas av att ingen direkt motprestation erhålls. Transfereringar i staten utgörs främst av utbetalningar av bidrag m.m., oftast via statsbudgeten.

Underliggande saldo

Statsbudgetens saldo justerat för tillfälliga och extraordinära händelser. Det finns dock ingen entydig metod att definiera vilka transaktioner som ska klassificeras som tillfälliga eller extraordinära. Därför är det väsentligt att samtliga sådana poster specificeras i utfallsredovisningen. Exempel på en sådan händelse är en försäljning av statligt aktieinnehav.

Uppbörd

I allmän mening statens uppbärande av skatt. I statlig redovisning används beteckningen uppbörd på de intäkter som en myndighet tar upp i sin resultaträkning men inte får disponera,

vilka för staten som helhet till allra största delen utgörs av skatter. De ska redovisas mot (inlevereras till) en inkomsttitel på statsbudgeten.

Upplupen intäkt

Intäkt som avser tjänster som utförts eller varor som levererats under året, men inte fakturerats senast vid ett visst datum i samband med årets slut (brytdag). Sådan intäkt tas upp i resultaträkningen med motposten upplupen intäkt i balansräkningen.

Upplupen kostnad

Kostnad för t.ex. varor och tjänster som mottagits under redovisningsperioden, men där man inte fått fakturan, senast vid ett visst datum i samband med årets slut (brytdag). Ett annat exempel är skuld till personalen för inarbetad semester. Sådana kostnader tas upp i resultaträkningen med motposten upplupna kostnader i balansräkningen.

Utbetalning

Ekonomisk händelse som avser själva betalningstransaktionen, dvs. när ersättning utges. Den kan avvika från tidpunkten för kostnad och utgift.

Utdelning

Den del av ett företags vinst som utdelas till ägarna.

Utgift

Ekonomisk händelse genom vilken ett värde av ekonomisk natur lämnar myndigheten, vanligast i form av det ekonomiska värdet av de resurser som *anskaffas*. Utgiften uppstår vid anskaffningstillfället, vilket i normalfallet likställs med den tidpunkt då faktura mottas för en levererad vara eller tjänst. Till skillnad mot kostnad kan en

utgift avse flera redovisningsperioder och behöver inte minska myndighetens/statens nettoförmögenhet. Begreppet har betydelse främst i samband med redovisning mot statsbudgeten.

Utgiftsområde

En indelningsgrund för anslagen i statsbudgeten. I statsbudgeten finns 27 utgiftsområden för vilka utgiftsramar fastställts av riksdagen. Varje anslag på statsbudgeten ingår i ett utgiftsområde.

Utgiftsramar

Ramar för statsbudgetens utgiftsområden inom den sedan hösten 1996 tillämpade s.k. rambeslutsmodellen, vilket är en "uppifrån- och nedmetod" för budgetering. Den innebär att riksdagen i ett första steg tar ställning till utgiftstaket, därefter utgiftsramar för de 27 utgiftsområdena och slutligen de enskilda anslagen.

Utgiftstak för staten

En högsta nivå för statens utgifter för ett visst år som normalt fastställs tre år i förväg av riksdagen. Skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna utgör en budgeteringsmarginal. Utgiftstaket för staten beslutas i nominella termer och tar hänsyn till en viss beräknad prisutveckling under perioden.

Utgiftstak för offentlig sektor

Utöver det statliga utgiftstaket finns ett tak som omfattar hela den offentliga sektorns utgifter. Det beräknas som summan av det statliga utgiftstaket och de beräknade kommunala utgifterna med avdrag för interna transaktioner mellan staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet. Eftersom kommunerna har rätt att själva besluta om skatteuttag och utgiftsnivåer är detta tak endast beräknat och inte fastställt av riksdagen som taket för de statliga utgifterna.

Valutareserv

De tillgångar i utländsk valuta som omedelbart kan disponeras för betalningar till utlandet. Sveriges valutareserv förvaltas av Sveriges Riksbank.

Valutarisk

Risken för förändringar i kursen på den aktuella valutan.

Årets över- eller underskott

Den sista raden i statens resultaträkning, som visar skillnaden mellan redovisade intäkter och kostnader. Motsvarande uppgift finns i balansräkningen i noten till rubriken ”Nettoförmögenhet”.

Årlig revision

Riksrevisionens granskning av årsredovisningar och underliggande redovisning i syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. Granskningen görs även av om ledningens förvaltning står i överrensstämmelse med tillämpliga föreskrifter och särskilda regeringsbeslut. Riksrevisionen lämnar varje år revisionsberättelser avseende myndigheterna till regeringen och revisionsberättelse avseende årsredovisningen för staten till regeringen och riksdagen.

Återanskaffningsvärde

Den utgift som skulle uppstå för en tillgångs förvärv eller tillverkning om anskaffning skulle ske vid räkenskapsårets utgång.

